

عوامل مؤثر بر توانمندی شغلی زنان روستایی (مطالعه موردی: شهرستان ایلام)

طیبه صیده^۱، رویا اشراقی سامانی^۲ و علیرضا پورسعید^۳

۱ و ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد و دانشیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام (نویسنده مسوول: r_eshraghi_s@yahoo.com)
۳- استادیار اقتصاد کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، تاریخ دریافت: ۹۴/۱۱/۱۱ تاریخ پذیرش: ۹۵/۲/۲۷

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی عوامل تأثیرگذار بر توانمندی شغلی زنان روستایی شهرستان ایلام می‌باشد. جامعه آماری تحقیق شامل زنان شاغل روستایی شهرستان ایلام (N=۱۰۸۸) می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۳ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب به عنوان نمونه تعیین شدند. نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب انجام شد. روایی محتوایی و ظاهری پرسشنامه توسط اساتید صاحب نظر تأیید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (۰/۹۱) تأیید شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS انجام آزمون‌های همبستگی و تحلیل رگرسیون به شیوه گام به گام صورت گرفت. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد متغیرهای موانع شغلی، ویژگی‌های روانشناختی، وضعیت اقتصادی، عوامل آموزشی، حمایت خانواده، سطح تحصیلات، نوع فعالیت اقتصادی و موقعیت اجتماعی بر توانمندی شغلی زنان روستایی شهرستان ایلام تأثیرگذار بوده و ۸۰/۷ درصد از تغییرات این متغیر را تبیین می‌کنند. از میان متغیرهای مدل، متغیرموانع شغلی نسبت به سایر متغیرها بیشترین سهم را در تبیین متغیر وابسته توانمندی شغلی دارد.

واژه‌های کلیدی: توانمندی شغلی، زنان روستایی، توسعه روستایی، موانع شغلی، شهرستان ایلام

مقدمه

زنان یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی مؤثر در فرآیند توسعه به شمار می‌آیند (۲۴). تحقیقات در مورد زنان شاغل (به ویژه در بخش غیررسمی اقتصاد)، در شهر و روستا باعث شد که اهمیت انواع فعالیت‌های تولیدی زنان در اقتصاد جهان سوم روشن شود. اما در مورد زنان روستایی این موضوع اهمیتی دو چندان می‌یابد، زیرا زن بودن در دنیای امروز به خودی خود احتمال بودن در دایره فقر را افزایش می‌دهد (۴). امروزه تغییرات ساختاری جامعه و تحولات زندگی خانوادگی، موجب شده است زنان خانه‌دار با وجود داشتن فعالیت‌های روزمره، رغبت بیشتری به کار خارج از منزل نشان دهند. اشتغال زنان گذشته از بهبود وضعیت و آثار مثبت مادی و معنوی برای خود آنان از طریق کسب درآمد، ایجاد استقلال، افزایش اعتبار اجتماعی و عزت نفس، موجب بهبود وضعیت خانوادگی و فرزندان آنان نیز خواهد شد. برخورداری از توانمندی شغلی و مشارکت زنان در عرصه اقتصادی، نقش آنها را در تصمیم‌گیری‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی افزایش می‌دهد. مهم‌ترین مزیت این نوع توانمندسازی، بهبود وضعیت اقتصادی خانواده و رهایی از فقر می‌باشد. زنان هم‌اکنون پا به پای مردان در کلیه امور روستا مشارکت دارند و حتی در مواردی دیده شده که برنامه‌ریزی‌هایی در رابطه با ارائه نوع خدمات توسط زنان در روستاها

انجام می‌گیرد. می‌توان گفت که زنان در روستاهای کنونی از آزادی عمل بهتری برخوردار هستند و امور روستا را اکنون با مدیریت انجام می‌دهند، نه به مانند گذشته از روی اجبار و وظیفه. دیگر به زن‌ها به صورت دریافت‌کنندگان منفعل کمک، برای ارتقای رفاه‌شان نگریسته نمی‌شود، بلکه به آنها به صورت ترویج‌کنندگان پویای دگرگونی‌های اجتماعی که می‌توانند زندگی زنان و مردان هر دو را متحول سازند، نگریسته می‌شود (۳).

از دیدگاه آگبومه (۲۳) توانمندسازی زنان فرآیند پویایی است که طی آن زنان سعی می‌کنند تا ساختارهایی را که آنها را در حاشیه نگاه می‌دارد، دگرگون سازند. در واقع توانمندسازی یک زن به این مفهوم است که او برای انجام برخی کارها، توانایی جمعی پیدا می‌کند و این امر به رفع تبعیض میان زنان و مردان منجر می‌شود یا در مقابله با تبعیض‌های جنسیتی در جامعه مؤثر واقع می‌شود (۲۲). توانمندی، توان بالقوه یا بالفعل یک فرد است، برای اینکه از عهده انجام دادن یک فعالیت ذهنی یا جسمی برآید (۱۴). به اعتقاد اورتوم (۱۸) توانمندی شغلی شامل مجموعه‌ای از مهارت‌های اصلی قابل انتقال است که دانش، نگرش و مهارت فنی مورد نیاز محیط کار را در بر می‌گیرد و برای موفقیت شغلی در همه سطوح کاری ضروری است. استاندارد توانمندی‌های حرفه‌ای و شغلی کارکنان در

بیکاری هستند و آن دسته از اعضای خانواده‌اند که کار انجام می‌دهند و به خاطر کار در مزارع دستمزدی دریافت نمی‌کنند. وی اقدام اساسی در این وضعیت را افزایش اختیارات زنان روستایی می‌داند تا بر منابع و تصمیماتی که بر زندگی‌شان تأثیرگذار است، احاطه داشته باشند. هم‌چنین نتایج نشان داد که اختیار دادن به زنان و سرمایه اجتماعی دو مقوله جدا از هم هستند که رابطه بسیار نزدیکی با هم دارند. بر اساس آخرین آمار منتشر شده توسط مرکز آمار ایران جمعیت زنان روستایی شهرستان ایلام ۱۷۲۵۰ نفر بوده که ۱۰۸۸ نفر آنان شاغل می‌باشند و بیشترین فعالیت آنان مربوط به بخش کشاورزی می‌باشد (۲۱). با توجه به نقش توانمندی شغلی زنان روستایی در توسعه روستا، کاهش بیکاری فصلی، جلوگیری از مهاجرت به شهرها، و بهبود وضعیت فردی و خانوادگی آنها تحقیق حاضر در نظر دارد عوامل مؤثر بر توانمندی شغلی زنان روستایی شهرستان ایلام را مورد بررسی قرار دهد.

مواد و روش‌ها

نوع تحقیق حاضر کاربردی از نوع توصیفی، همبستگی می‌باشد. جامعه آماری تحقیق شامل زنان شاغل روستایی شهرستان ایلام به تعداد ۱۰۸۸ نفر است (۲۱). حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۳ نفر به دست آمد (رابطه ۱).

$$(1) \quad n = \frac{NZ^2Pq}{Nd^2 + Z^2Pq} = \frac{1088 \times (1/96)^2 \times 1/5 \times 4/5}{1088 \times (1/10)^2 + (1/96)^2 \times 1/5 \times 4/5} = 323/41$$

روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب می‌باشد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بوده که سنجش روایی ظاهری و محتوایی آن توسط اساتید صاحب‌نظر دانشکده کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام تأیید شد. برای سنجش پایایی ابزار گردآوری اطلاعات از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار ضریب به دست آمده ۹۱/۳ درصد می‌باشد که نشان‌دهنده قابلیت اعتماد ابزار تحقیق بوده است. تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام با استفاده از نرم‌افزار SPSS برآورد شد (رابطه ۲):

$$(2) \quad y = \alpha + \sum \beta x_i \quad (i=1, 2, \dots, 8)$$

که در رابطه فوق Y: متغیر وابسته توانمندی شغلی، α : عرض از مبدأ، β : پارامتر متغیرهای مستقل شامل موانع شغلی و x_i : ویژگی‌های روانشناختی، وضعیت اقتصادی، عوامل آموزشی، حمایت خانواده، سطح تحصیلات، نوع فعالیت اقتصادی و موقعیت اجتماعی می‌باشند.

چارچوب برنامه‌ریزی دانشگاه میشیگان شامل مهارت‌های کاربردی، حل مسئله، کیفیت‌های فردی، مهارت‌های سازمانی و کارگروهی است (۱۳).

در رابطه با توانمندی شغلی و توانمندسازی زنان روستایی پژوهش‌های مختلفی توسط پژوهش‌گران داخلی و خارجی انجام شده است که در زیر به برخی از آنها اشاره می‌کنیم: قدیری معصوم و همکاران (۱۹) در پژوهش خود بیان کردند بیش‌ترین سطح توانمندی زنان در بین بخش‌های اقتصادی مربوط به فعالیت‌های کشاورزی است که با متغیرهای سن و درآمد دارای رابطه معنی‌دار و مستقیم است. هم‌چنین مشخص شد زنانی که از ویژگی‌های مربوط به توانمندسازی در سطح بالاتری برخوردار هستند، توانمندی بیش‌تری در ایجاد درآمد خواهند داشت. موسوی مطلوب و علی‌بیگی (۱۵) ادعان داشتند که ایجاد حس اعتماد به نفس، برگزاری دوره‌های آموزشی و ارائه اعتبار در ارتباط با مشاغل زنان می‌تواند بر توانمندسازی زنان بر معیشت پایدار خانوار روستایی مفید واقع شود. موسوی مطلوب و رستمی (۱۶) بیان داشتند که افزایش مشارکت اقتصادی زنان روستایی موجب افزایش میزان تصمیم‌گیری آنها خواهد شد. هم‌چنین بین مشارکت اقتصادی زنان روستایی و افزایش انتظارات آنان از مشارکت رابطه معنی‌داری وجود ندارد. کلانتری و همکاران (۱۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سه عامل مشارکت اقتصادی، انسجام خانوادگی و آگاهی اجتماعی موجب تسهیل توانمندسازی زنان می‌شود و چهار مؤلفه فردی روانشناختی، مشارکت اقتصادی، زیرساختاری و اجتماعی نهادی جزء مهم‌ترین موانع توانمندسازی اقتصادی زنان می‌باشند.

هوکيو و آیتو هارا (۱۰) در پژوهش خود نتیجه گرفتند که متغیرهای میزان درآمد، میزان آموزش، مهارت‌ها و مشارکت نهادی زنان نقش اساسی را در افزایش مشارکت آنها در فعالیت‌های اقتصادی دارند. گورما (۹) در تحقیق خود به این نتیجه رسید که عوامل جمعیت‌شناختی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر مشارکت اقتصادی زنان است. نتایج این تحقیق نشان داد که اولاً میزان مشارکت زنان در اروپای غربی در سطح بالایی بوده است و فعالیت اقتصادی زنان مجرد به حداکثر پتانسیل‌شان خیلی نزدیک است و زنان میانسال و زنان ازدواج کرده هم سطح بالایی از مشارکت داشتند. نکته مهم در این تحقیق وجود داشت این است که در مناطق شهری فرزندان کوچک، تأثیر منفی بر مشارکت اقتصادی زنان داشتند ولی در مناطق روستایی این مسئله تأثیری بر مشارکت زنان نداشته است. چانت (۴) در پژوهش خود بیان کرد زنان بیش‌تر از مردان دچار

نتایج و بحث

سنی ۳۰ تا کم‌تر از ۴۰ سال قرار دارند. سطح تحصیلات ۳۳/۵ درصد آنها زیر دیپلم می‌باشد. بیش‌ترین فعالیت اقتصادی آنها مربوط به زراعت (۳۵/۶) می‌باشد (جدول ۱).

مطالعه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد مورد مطالعه نشان داد که طیف سنی نمونه آماری را افراد ۱۸ تا ۶۰ سال تشکیل داده‌اند که ۲۵/۷ درصد آنها در رده

جدول ۱- توزیع فراوانی افراد نمونه مورد مطالعه برحسب ویژگی‌های فردی

متغیر	گروه	فراوانی	درصد
سن	کمتر از ۳۰ سال	۸۲	۲۵/۴
	۳۰ تا کمتر از ۴۰ سال	۸۳	۲۵/۷
	۴۰ تا کمتر از ۵۰ سال	۸۲	۲۵/۴
سطح تحصیلات	۵۰ سال و بالاتر	۷۶	۲۳/۵
	بیسواد	۶۸	۱۹/۵
	زیر دیپلم	۱۱۷	۳۳/۵
	دیپلم	۷۹	۲۲/۶
	کارדانی	۱۴	۴
رغ فعالیت اقتصادی	کارشناسی و بالاتر	۴۵	۱۲/۹
	زراعت	۱۱۵	۳۵/۶
	پرورش دام و طیور	۶۷	۲۰/۷
	صنایع دستی	۳۹	۱۲
	باغداری	۴۱	۱۲/۷
سایر (مغازه‌داری، مربی مهد کودک و ...)	خیاطی	۱۰	۳/۱
	آرایشگری	۱۰	۳/۱
	کارمند	۱۷	۵/۳
		۲۴	۷/۵

"ایستادگی در برابر مشکلات" با بیش‌ترین ضریب تغییرات (۰/۲۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه می‌باشند (جدول ۲).

نتیجه بررسی گویه‌های مربوط به ویژگی‌های روانشناختی گویای آن است که ویژگی‌های روانشناختی پاسخ‌گویان با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۴) "استقلال در امور شخصی" در بالاترین سطح اهمیت و

جدول ۲- توزیع فراوانی گویه‌های مرتبط با ویژگی‌های روانشناختی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۶۸	۴/۱۷	استقلال در امور شخصی
۲	۰/۷۸	۴/۵	مسئولیت‌پذیری
۳	۰/۸۰	۴/۳۸	اعتماد به نفس
۴	۰/۹۱	۴/۸	قدرت تصمیم‌گیری
۵	۰/۹۲	۴/۲۱	احساس مفید بودن
۶	۰/۹۳	۴/۱۴	ایستادگی در برابر مشکلات

شرکت در کارهای عام‌المنفعه با بیش‌ترین ضریب تغییرات (۰/۲۹) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار گرفته‌اند (جدول ۳).

بررسی گویه‌های مربوط به موقعیت اجتماعی پاسخ‌گویان نشان می‌دهد با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۳) از لحاظ شرکت در انتخابات (شوراها، مجلس، ریاست جمهوری و ...) در بالاترین سطح اهمیت و

جدول ۳- توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به موقعیت اجتماعی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۶۱	۴/۶۸	شرکت در انتخابات (شوراها، مجلس، ریاست جمهوری و ...)
۲	۰/۶۹	۴/۵۹	توان دفاع از حقوق خود در اجتماع
۳	۰/۷۳	۴/۵	حضور در مراسمات مذهبی، خانوادگی و اجتماعی
۴	۰/۸۱	۴/۴	مشورت و استفاده از نظر سایرین در انجام کارها
۵	۱/۱۵	۳/۹۵	شرکت در کارهای عام‌المنفعه و هم‌پارانه

بررسی گویه‌های مربوط به شرایط فرهنگی گویای آن است که "ارزش و اعتبار فعالیت‌های اقتصادی زنان در جامعه" با ضریب تغییرات (۰/۲۰) در بالاترین سطح اهمیت و "حاکم بودن نظام مردسالاری و پدرسالاری" با ضریب تغییرات (۰/۵۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت نسبت به سایر گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۴).

جدول ۴- توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به شرایط فرهنگی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۸۶	۴/۲۴	ارزش و اعتبار فعالیت‌های اقتصادی زنان در جامعه
۲	۰/۸۸	۳/۹۷	نگرش روستاییان نسبت به اشتغال زنان
۳	۱/۰۸	۳/۷۴	اثرگذاری زنان بر رویدادها و امورات روستا
۴	۱/۱۲	۲/۱۳	حاکم بودن نظام مردسالاری و پدرسالاری

بررسی ضریب تغییرات گویه‌های مربوط به وضعیت اقتصادی گویای آن است که سطح درآمد ماهانه با ضریب تغییرات (۰/۳۰) در بالاترین سطح اهمیت و امکان پس‌انداز با ضریب تغییرات (۰/۶۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۵).

جدول ۵- توزیع فراوانی گویه‌های مرتبط با وضعیت اقتصادی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۱/۲	۴	سطح درآمد ماهیانه
۲	۰/۷۵	۱/۶۰	توان تامین نیازهای مالی خانواده در صورت نیاز
۳	۱/۳۲	۲/۲	امکان پس‌انداز

رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به حمایت خانواده گویای آن است که حمایت خانواده پاسخ‌گویان با توجه به ضریب تغییرات از نظر "میزان همکاری اعضای خانواده با شما در انجام امور داخل منزل" با ضریب تغییرات (۰/۱۹) در بالاترین سطح اهمیت و "میزان حمایت مالی سرپرست خانوار از شما در صورت نیاز" با ضریب تغییرات (۰/۶۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۶).

جدول ۶- توزیع فراوانی گویه‌های مرتبط با حمایت خانواده

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۹۱	۴/۸۰	میزان همکاری اعضای خانواده با شما در انجام امور داخل منزل
۲	۰/۸۶	۴/۲۴	میزان حمایت فکری و روحی اعضای خانواده از شما
۳	۰/۸۹	۴/۲۷	میزان اثرگذاری نظر شما در تصمیمات خانوادگی
۴	۰/۸۸	۳/۹۷	میزان موافقت سرپرست خانوار با فعالیت اقتصادی شما
۵	۱/۳۲	۲/۲۰	میزان حمایت مالی سرپرست خانوار از شما در صورت نیاز

در بین گویه‌های مربوط به وضعیت آموزشی، با توجه به ضریب تغییرات، "میزان استفاده از فنون و شیوه‌های جدید و به روز در دوره‌های آموزشی برگزار شده" با ضریب تغییرات (۰/۴۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت و "میزان تلفیق علم و عمل" با ضریب تغییرات (۰/۱۳) در بالاترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۷).

جدول ۷- توزیع فراوانی گویه‌های مرتبط با وضعیت آموزشی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۶۴	۴/۷۳	میزان استفاده از فنون و شیوه‌های جدید و به روز در دوره‌های آموزشی برگزار شده
۲	۰/۸۱	۴/۶۱	استقبال زنان روستایی از دوره‌های آموزشی برگزار شده
۴	۱/۰۳	۴/۱۷	توانمندی مربیان آموزشی
۵	۱/۰۶	۴/۱۱	تناسب محتوای دوره‌های آموزشی با نیازهای فراگیران
۶	۱/۱۶	۲/۹۰	میزان تلفیق علم و عمل

محصولات با ضریب تغییرات (۰/۶۴) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. در بین گویه‌های مربوط به موانع آموزشی با توجه به ضریب تغییرات، برگزاری کلاس‌های آموزشی در زمان و مکان نامناسب با ضریب تغییرات (۰/۱۷) در بالاترین سطح اهمیت و کمبود امکانات لازم در روستاها جهت فراگیری کامل، حرفه‌ای و جدید با ضریب تغییرات (۰/۳۱) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. بین گویه‌های مربوط به موانع خانوادگی با توجه به ضریب تغییرات، عدم اجازه همسر جهت فعالیت زن در خارج از منزل با ضریب تغییرات (۰/۱۴) در بالاترین سطح اهمیت و عدم همکاری اعضای خانواده جهت انجام امور داخل منزل با ضریب تغییرات (۰/۲۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۸).

در بین گویه‌های مربوط به موانع فردی و ذهنی، با توجه به ضریب تغییرات، اعتقاد به تقدیر و سرنوشت با ضریب تغییرات (۰/۴۳) در بالاترین سطح اهمیت و اهمیت نگرش مردم نسبت به فعالیت‌ها با ضریب تغییرات (۰/۵۶) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند و در بین گویه‌های مربوط به موانع فرهنگی، اجتماعی و رفاهی، با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۶) کاهش حضور زن در خانه به علت افزایش حضور در اجتماع در بالاترین سطح اهمیت و میل مردان به فعالیت کمتر زنان در خارج از منزل با ضریب تغییرات (۰/۵۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. بین گویه‌های مربوط به موانع اقتصادی، پایین بودن سطح درآمد با ضریب تغییرات (۰/۵۱) در بالاترین سطح اهمیت و کمبود سرمایه جهت ارتقای سطح فعالیت‌ها و بهبود کیفیت

جدول ۸- توزیع فراوانی گویه‌های مرتبط با موانع شغلی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۵۴	۱/۲۳	اعتقاد به تقدیر و سرنوشت
۲	۰/۶۷	۱/۳۸	تعدد نقش‌های داخل و خارج از منزل
۳	۱/۲۶	۲/۵۴	پایین بودن سطح تحصیلات
۴	۱/۰۳	۱/۸۳	اهمیت نگرش مردم نسبت به فعالیت‌ها
۱	۰/۷۳	۴/۵۰	کاهش حضور زن در خانه به علت افزایش حضور در اجتماع
۲			اعتقاد به کسب اجازه از همسر برای حضور زنان در اجتماع
۳	۱/۱۲	۲/۳۶	تغییر در ویژگی‌های زنانه
۴	۱/۰۸	۲/۲۶	استفاده کمتر از نیروی کار زنان در اداره روستا
۵	۰/۹۱	۱/۸۲	عدم وجود شرایط لازم جهت جذب نیروی کار تحصیل کرده زن متناسب با رشته تحصیلی در روستاها
۶	۱/۱۲	۲/۱۳	میل مردان به فعالیت کمتر زنان در خارج از منزل
۱	۰/۹۹	۱/۹۵	پایین بودن سطح درآمد
۲	۱/۳۲	۲/۲	دشواری دسترسی به تسهیلات بانکی کم بهره
۳	۱/۳۵	۲/۱۲	کمبود سرمایه جهت ارتقای سطح فعالیت‌ها و بهبود کیفیت محصولات
۱	۰/۷۶	۴/۴۰	برگزاری کلاس‌های آموزشی در مکان و زمان نامناسب
۲	۱/۰۶	۴/۱۱	عدم تطابق کلاس‌های آموزشی با علایق و استعدادهاى زنان
۳	۱/۰۷	۳/۸۳	تنوع کم مهارت‌های آموزش داده شده
۴	۱/۱۲	۳/۶۳	کمبود امکانات لازم در روستاها جهت فراگیری کامل، حرفه‌ای و جدید
۱	۰/۶۸	۴/۷۰	عدم اجازه همسر جهت فعالیت زن در خارج از منزل
۲	۰/۸۲	۴/۳۹	اجبار همسر به تبعیت زن از خواسته‌های او
۳	۰/۸۹	۴/۲۷	وجود فرزندان خردسال در منزل و نیاز به نگهداری از آنها
۴	۰/۹۱	۴/۱۸	عدم همکاری اعضای خانواده جهت انجام امور داخل منزل

مهارت‌های خلاقیت و حل مسئله، ضرایب تغییرات گویای آن است که حل مسائل کاری با گردآوری و تحلیل اطلاعات و مستندات منطقی با کم‌ترین ضریب تغییرات (۰/۱۴) در بالاترین سطح اهمیت و پیشنهاد شیوه‌های جدید و مؤثر برای انجام دادن وظایف شغلی تکراری با بیش‌ترین ضریب تغییرات (۰/۲۷) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. هم‌چنین توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ تعهد و احساس مسئولیت با توجه به ضرایب تغییرات،

رتبه‌بندی مولفه‌های توانمندی شغلی

توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ مهارت‌های ارتباطی و کارگروهی با توجه به ضرایب تغییرات، انعکاس واقعیات در ارائه بازخورد در زمینه مسائل محیط کار با کم‌ترین ضریب تغییرات (۰/۱۱) در بالاترین سطح اهمیت و بهره‌گیری از ایده‌های سرپرستان و همکاران برای دستیابی به راه‌حل مناسب در مشکلات کاری با بیش‌ترین ضریب تغییرات (۰/۲۵) در پایین‌ترین سطح اهمیت در میان گویه‌های مربوطه قرار دارند. از لحاظ

بیشترین ضریب تغییرات (۰/۲۹) در پایینترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. همچنین توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ مهارت‌های فنی و کار عملی با توجه به ضرایب تغییرات گویای آن است که استفاده صحیح از ابزار و وسایل موجود در محیط کار با کمترین ضریب تغییرات (۰/۰۷) در بالاترین سطح اهمیت و برخورداری از مهارت‌های استاندارد شغلی با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۲۸) در پایینترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۹).

گویه‌های حضور به موقع در محیط کار با کمترین ضریب تغییرات (۰/۰۹) در بالاترین سطح اهمیت و شرکت فعال در دوره‌های آموزشی به منظور افزایش مهارت‌های حرفه‌ای با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۴۴) در پایینترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. از لحاظ اطلاعات و دانش تخصصی، ضرایب تغییرات گویای آن است که شناخت نسبت به ابزارآلات و تجهیزات مرتبط با فعالیت با کمترین ضریب تغییرات (۰/۰۹) در بالاترین سطح اهمیت و اطلاعات در زمینه کیفیت و استانداردهای فعالیتهای زمینه شغل با

جدول ۹- رتبه‌بندی گویه‌های مرتبط با هر یک از ابعاد توانمندی شغلی

رتبه	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	گویه‌ها
۱	۰/۵۴	۴/۱۷	انعکاس واقعیات در ارائه بازخورد در زمینه مسائل محیط کار
۲	۰/۷۰	۴/۶۱	بیان شمرده و قابل درک نظرات خود در زمینه مسائل شغلی
۳	۰/۷۴	۴/۵۶	واکنش همراه با تأمل و تفکر، پس از شنیدن رهنمودها و راهکارهای مربوط به مسائل شغلی
۴	۰/۷۸	۴/۳۸	علاقه‌مند به ایجاد زمینه مناسب برای انتقال اطلاعات و تجربیات خود به همکاران
۵	۰/۹۱	۴/۳۳	از خود گذشتگی در رفع مشکلات به وجود آمده با همکاران
۶	۰/۹۶	۴/۲۴	هماهنگی و یکپارچگی با سایر همکاران
۷	۱/۰۳	۴/۱۷	بهره‌گیری از ایده‌های سرپرستان و همکاران برای دستیابی به راه حل مناسب در مشکلات کاری
۱	۰/۶۷	۴/۶۲	حل مسائل کاری با گردآوری و تحلیل اطلاعات و مستندات منطقی
۲	۰/۷۵	۴/۶۰	بهره‌گیری از فرصت‌ها، برای ایجاد تغییرات مثبت در شیوه‌های کاری
۳	۰/۷۱	۴/۵۸	بررسی جنبه‌های متفاوت مسئله برای حل مشکلات کاری
۴	۰/۸۱	۴/۵۳	ارائه راهکار مناسب جهت حل مسائل شغلی
۵	۰/۷۶	۴/۵۲	علاقه‌مند به آزمایش و کسب تجربه‌های جدید کاری
۶	۱/۱۲	۴/۰۸	پیشنهاد شیوه‌های جدید و مؤثر برای انجام دادن وظایف شغلی تکراری
۱	۰/۴۶	۴/۸۲	حضور به موقع در محیط کار
۲	۰/۴۹	۴/۷۸	تلاش برای حفظ ارزش‌ها در محیط کاری
۳	۰/۸۱	۴/۶۱	انجام وظایف محوله به نحو صحیح و بدون نیاز به نظارت توسط دیگران
۴	۰/۸۲	۴/۵۸	علاقه‌مند به افزایش دانش و مهارت‌های شغلی
۵	۱/۰۰	۴/۴۰	نگرش مثبت نسبت به کار و احساس افتخار نسبت به شغل خود
۶	۱/۳۰	۲/۹۶	شرکت فعال در دوره‌های آموزشی به منظور افزایش مهارت‌های حرفه‌ای
۱	۰/۴۴	۴/۸۳	شناخت نسبت به ابزارآلات و تجهیزات مرتبط با فعالیت
۲	۰/۷۸	۴/۴۸	اطلاعات، آگاهی‌ها و دانش کلی در زمینه شغل
۳	۰/۹۵	۴/۲۸	تحقق یافتن اهداف شغلی به سبب دانش و آگاهی‌های مورد نیاز
۴	۱/۰۶	۴/۱۱	نیاز به حضور در دوره‌های آموزشی برای ارتقای سطح دانش و آگاهی‌های تخصصی خود
۵	۱/۱۳	۳/۸۴	اطلاعات در زمینه کیفیت و استانداردهای فعالیت
۱	۰/۳۶	۴/۸۶	استفاده صحیح از ابزار و وسایل موجود در محیط کار
۲	۰/۶۴	۴/۷۳	برخوداری از مهارت‌های استاندارد شغلی
۳	۱/۱۷	۴/۶۶	کاهش حوادث و سوانح در محیط کار
۴	۰/۸۲	۴/۳۸	انجام وظایف شغلی در زمان کمتر و بهبود کیفیت کار
۵	۱/۰۷	۳/۸۳	برخوداری از مهارت‌های استاندارد شغلی
۶	۰/۳۶	۴/۸۶	استفاده صحیح از ابزار و وسایل موجود در محیط کار

متغیر وابسته توانمندی شغلی با سطح تحصیلات و نوع فعالیت اقتصادی از ضریب همبستگی کروسکال والیس استفاده شد که نتایج آزمون نشان داد بین توانمندی شغلی زنان روستایی از نظر سطح تحصیلات و نوع فعالیت اقتصادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد (جدول ۱۱).

نتایج آزمون همبستگی میان متغیر وابسته توانمندی شغلی و برخی از متغیرهای مستقل تحقیق در جدول ۱۰ آمده است. ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد متغیرهای سن، وضعیت روحی، شرایط فرهنگی، اجتماعی، وضعیت اقتصادی، وضعیت آموزشی، حمایت خانواده و موانع شغلی با توانمندی شغلی رابطه معناداری دارند. همچنین جهت آزمون همبستگی میان

جدول ۱۰- نتایج همبستگی متغیرهای تحقیق بر اساس ضریب همبستگی پیرسون

متغیر مستقل	متغیر وابسته	r	sig
سن	توانمندی شغلی	-.۱۴۴**	۰/۰۱۰
وضعیت روحی		۰/۷۶۴**	۰/۰۰۰
شرایط فرهنگی - اجتماعی		۰/۵۳۲**	۰/۰۰۰
وضعیت اقتصادی		۰/۷۰۳**	۰/۰۰۰
وضعیت آموزشی		۰/۶۶۳**	۰/۰۰۰
حمایت خانواده		۰/۴۳۸**	۰/۰۰۰
موانع شغلی		-.۱۷۷۸**	۰/۰۰۰

سطوح معنی داری **: $sig \leq 0/01$ و * $sig \leq 0/05$

جدول ۱۱- نتایج همبستگی متغیرهای تحقیق بر اساس ضریب همبستگی کروسکال- والیس

متغیر اول	متغیر دوم	تعداد	میانگین	Chi-Square	sig
توانمندی شغلی	بیسواد	۶۸	۹۷/۵۰	۷۱/۱۶۱**	۰/۰۰۰
	زیر دیپلم	۱۱۷	۱۵۷/۶۷		
	دیپلم	۷۹	۱۷۶/۸۵		
	کاردانی	۱۴	۱۵۸/۰۷		
	کارشناسی و بالاتر	۴۵	۲۴۵/۸۹		
	زراعت	۱۱۵	۱۶۰/۹۶		
	پرورش دام و طیور	۶۷	۱۶۳/۴۲		
نوع فعالیت اقتصادی	صنایع دستی	۳۹	۲۵۱/۵۸	۱۴۵/۵۶۲**	۰/۰۰۰
	باغداری	۴۱	۴۱/۲۸		
	خیاطی	۱۰	۱۲۸/۴۵		
	آرایشگری	۱۰	۱۰۶/۲۰		
	کارمند	۱۷	۲۹۶/۸۵		
	سایر	۲۴	۱۶۴/۷۱		

سطوح معنی داری **: $sig \leq 0/01$ و * $sig \leq 0/05$

موقعیت اجتماعی دارای اثر مثبت معنی دار بر متغیر وابسته توانمندی شغلی زنان روستایی می باشند و متغیر موانع منفی و معنی دار بر متغیر وابسته توانمندی شغلی زنان روستایی می باشد. ضرایب متغیرهای موانع شغلی ($B = -0/535$)، ویژگی های روانشناختی ($B = 1/052$)، وضعیت اقتصادی ($B = 1/704$)، عوامل آموزشی ($B = 1/416$)، حمایت خانواده ($B = 0/779$)، سطح تحصیلات ($B = 1/060$) و نوع فعالیت اقتصادی ($B = 0/509$) در سطح خطای کم تر از ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹ معنی دار شده است و متغیر موقعیت اجتماعی ($B = 0/368$) در سطح خطای کم تر از ۰/۰۵ و اطمینان ۰/۹۵ معنی دار شد. با توجه به ضرایب استاندارد شده متغیرها، می توان گفت متغیر موانع شغلی با ضریب ($0/343$) نسبت به سایر متغیرها بیش ترین سهم و نقش را در تبیین متغیر وابسته توانمندی شغلی داشته است. یعنی به ازای یک واحد تغییر در انحراف استاندارد متغیر موانع شغلی به اندازه ۰/۳۴۳ واحد تغییر در انحراف استاندارد متغیر وابسته توانمندی شغلی ایجاد می شود (جدول ۱۲).

به منظور بررسی عوامل مؤثر بر توانمندی شغلی زنان روستایی از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده شده است. بر اساس مدل رگرسیونی متغیرهای مستقل شامل: سن، سطح تحصیلات، نوع فعالیت اقتصادی، ویژگی های روانشناختی، شرایط فرهنگی، وضعیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، عوامل آموزشی، حمایت خانواده و موانع شغلی وارد مدل شدند. فرآیند برآورد مدل رگرسیون در گام هشتم متوقف شد که نتایج آن در جدول ۱۲ گزارش شده است. بر اساس نتایج به دست آمده ضریب همبستگی چندگانه ۰/۹۰۱، ضریب تعیین ۸۱/۱ و ضریب تعیین تعدیل شده ۸۰/۷ درصد می باشد، مقدار F به دست آمده حاکی از نکویی برازش مدل می باشد ($F = 168/971$)، بنابراین می توان گفت ۸۰/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توانمندی شغلی را متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می نمایند. با توجه به سطح معنی داری t و ضرایب متغیرها می توان گفت متغیرهای ویژگی های روانشناختی، وضعیت اقتصادی، عوامل آموزشی، حمایت شغلی دارای اثر منفی خانواده، سطح تحصیلات، نوع فعالیت اقتصادی و

جدول ۱۲- ضرایب تعیین متغیرهای تأثیرگذار بر متغیر وابسته در رگرسیون چندگانه به روش گام به گام

گام	متغیر	B	S.E	Beta	t	Sig
۱	موانع شغلی	-۰/۵۳۵	۰/۰۸۰	-۰/۳۴۳	۶/۶۶۶	۰/۰۰۰
۲	ویژگی‌های روانشناختی	۱/۰۵۲	۰/۱۳۷	۰/۳۳۳	۷/۶۶۱	۰/۰۰۰
۳	وضعیت اقتصادی	۱/۷۰۴	۰/۲۲۲	۰/۲۷۸	۷/۶۸۵	۰/۰۰۰
۴	عوامل آموزشی	۱/۴۱۶	۰/۱۹۶	۰/۲۴۷	۷/۲۲۹	۰/۰۰۰
۵	حمایت خانواده	۰/۷۷۹	۰/۲۳۵	۰/۱۳۱	۳/۳۱۰	۰/۰۰۱
۶	سطح تحصیلات	۱/۰۶۰	۰/۳۴۰	۰/۱۰۱	۳/۱۲۱	۰/۰۰۲
۷	نوع فعالیت اقتصادی	۰/۵۰۹	۰/۱۷۰	۰/۰۸۵	۳/۰۰۲	۰/۰۰۳
۸	موقعیت اجتماعی	۰/۳۶۸	۰/۱۴۶	۰/۰۸۵	۲/۵۳۰	۰/۰۱۲
	عدد ثابت	۹۴/۰۵۶	۹/۵۹۶	-	۹/۸۰۲	۰/۰۰۰

F= 168/971 Sig= 0/000 R= 0/901 R²= 0/811 adjR²= 0/807

سطوح معنی‌داری **: ۰/۰۱ ≤ sig و * ۰/۰۵ ≤ sig

با توجه به آنچه گفته شد معادله خطی رگرسیون حاصل از این تحلیل به صورت رابطه (۳) است:

$$\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_nX_n$$

$$\hat{Y} = 94/-0.560/535X_1 + 1/0.52X_2 + 1/70.4X_3 + 1/416X_4 + 0/779X_5 + 1/0.60X_6 + 0/509X_7 + 0/368X_8 \quad (3)$$

معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتیجه مطالعه قلی‌پور و رحیمیان (۸) هم‌سو می‌باشد.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد بین دو متغیر ویژگی‌های روانشناختی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. که این نتیجه با یافته مطالعه عنابستانی و همکاران (۱) هم‌سو می‌باشد.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد بین دو متغیر موقعیت اجتماعی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری برقرار است. این یافته با نتیجه پژوهش کلاتری و همکاران (۱۱) هم‌سو می‌باشد.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد بین متغیرهای وضعیت اقتصادی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این نتیجه با یافته پژوهش ارجلو (۲) که معتقد است افزایش نیاز مالی زنان روستایی موجب افزایش توانمندی‌های آنان شده است مخالف می‌باشد. می‌توان آنرا این گونه تفسیر کرد بهبود وضعیت اقتصادی زنان موجب افزایش انگیزه آنان برای تلاش بیشتر و توانمندی شغلی آنان شده است.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نیز نشان داد بین دو متغیر حمایت خانواده و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که با یافته پژوهش کلاتری و همکاران (۱۱) و سروش‌مهر و همکاران (۲۰) هم‌سو است.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون نشان داد بین متغیرهای عوامل آموزشی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون بین دو متغیر سن و توانمندی شغلی نشان داد که بین دو متغیر مذکور رابطه‌ی منفی با اثر ضعیف وجود دارد. این نتیجه با یافته علیایی و دهقان نیستانی (۱۷) هم‌سو بوده و با نتیجه مطالعه قدیری معصوم و همکاران (۱۹) مخالف می‌باشد که می‌توان آن را اینگونه تفسیر کرد با افزایش سن زنان روستایی به دلیل کهولت و ناتوانی‌های جسمی، از توانمندی شغلی و فعالیت‌های عملی آنها کاسته می‌شود.

هم‌چنین بررسی نتیجه ضریب هم‌بستگی کروسکال والیس بین سطح تحصیلات و توانمندی شغلی نشان داد بین توانمندی شغلی زنان روستایی از نظر سطح تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود دارد یعنی زنان روستایی با سطح تحصیلات بالاتر از توانمندی شغلی بالاتری برخوردار بودند. این نتیجه با یافته پژوهش کتابی و همکاران (۱۲) و جعفری، برگرفته از قلی‌پور و رحیمیان (۸) هم‌سو بوده و با یافته‌های قدیری معصوم و همکاران (۱۹) مطابقت ندارد، که می‌توان آنرا این گونه تفسیر کرد که افزایش سطح تحصیلات موجب افزایش اطلاعات و دانش تخصصی، بهبود روابط اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی و خلاقیت و حل مسئله و هم‌چنین امکان اشتغال در مشاغل بالاتر و دستیابی به درآمد بیش‌تر برای زنان شده است.

بررسی نتایج حاصل از آزمون همبستگی کروسکال والیس نشان داد بین توانمندی شغلی زنان روستایی از نظر نوع فعالیت اقتصادی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. هم‌چنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد بین دو متغیر مذکور رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بررسی ضریب هم‌بستگی پیرسون نشان داد بین دو متغیر شرایط فرهنگی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و

- نتیجه با نتایج مطالعات ولیان (۲۴)، چرم‌چیان و علی‌بیگی (۵) و دانیدا (۶) هم‌سو می‌باشد. با توجه به نتایج حاصل از آزمون هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون می‌توان گفت بین دو متغیر موانع شغلی و توانمندی شغلی زنان روستایی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد. این یافته با نتایج مطالعه قلفی (۷) هم‌سو می‌باشد. با توجه به یافته‌ها و مباحث صورت گرفته می‌توان پیشنهادی زیر را مطرح کرد:
- بهبود وضعیت اقتصادی زنان روستایی از طریق کارآفرینی و راه‌اندازی کارگاه‌های کوچک با استفاده از پرداخت تسهیلات کم بهره با شرایط آسان‌تر به زنان شاغل روستایی.
  - برگزاری دوره‌های آموزشی در زمان و مکان مناسب جهت فراگیری مهارت‌های کاربردی جهت بهبود توانمندی شغلی زنان روستایی.
  - مشارکت دادن زنان در مدیریت روستا.
  - مشارکت دادن بیش‌تر زنان روستایی در پروژه‌هایی که آنان به نحوی در آن ذینفع باشند جهت ارتقای فرهنگ روستا نسبت به اشتغال و توانایی زنان.
  - توسعه اشتغال خانگی در زمینه‌های مختلف جهت تشویق زنان خانه‌دار به فعالیت اقتصادی.
  - کمک به ارتقای سطح سواد و تشویق زنان روستایی به ادامه تحصیل از طریق فراهم ساختن شرایط لازم جهت جذب نیروی کار تحصیل کرده در روستاها.

منابع

1. Anabestani, A., J. Javan and S. Ahmadzadeh. 2012. Investigating the Relationship between Personal Characteristics of Women and Their Cooperation in the Rural Development Process (Case Study: Darzab Village of Mashhad Province), *Urban and Regional Research and Studies*, 3: 61-78 (In Persian).
2. Arjlu, S. 2005. Evaluating the Awareness of Rural Women of Their Rights, Factors Influencing it, and the influence of such awareness on their cooperation in decision making in Isfahan county” MA thesis, agricultural faculty, Isfahan, Iran, 296 pp (In Persian).
3. Cattaneo, L.B. and A.R. Chapman. 2010. The Process of Empowerment: A Model for use in Research and Practice. *The American Psychologist*, 65: 646-659.
4. Chant, S. 2003. Female Husehold Headship and the Feminization of Poverty: Facts, Fiction and Forward Strategies, *Gender Institute, London School of Economics*.9: 1-65.
5. CharmchianLangroodi, M. and A. Alibeigi. 2013. Investigating the Factors Influential in Psychological Enabling of Rural Women. *Scientific-Research Quarterly Periodical of Women and Society*, 4: 165-192 (In Persian).
6. Danida. 2004. Farmer Empowerment: Experiences, Lessons Learned and Ways Forward. Danish Institute of International Studies. [On line] Available on: http://www.neuchatelinitiative.net/english/FarmerEmpowerment_experiences_lessons_learned_and_waysf.DOC.
7. Gholfi, M. 1999. Enabling women in the rural development process, quarterly periodical of housing, 87: 38-47 (In Persian).
8. Gholipoor, A. and A. Rahimian. 2009. The relationship between economic, cultural and educational factors and enabling householder women. *Scientific- research quarterly periodical of social welfare*, 11: 29-62 (In Persian).
9. Gorma, M. 2006. Gender relations and livelihood strategies, CABI publish in. [http://www.neuchatelinitiative.net/english/Farmer Empowerment_experiences_lessons_learned_and_waysf.DOC](http://www.neuchatelinitiative.net/english/Farmer_Empowerment_experiences_lessons_learned_and_waysf.DOC)
10. Hoque, M. and Y. Itohara. 2008. “Participation and decision making role of rural women in economic activities: A comparative study for members and non-members of the micro-credit organizations in Bangladesh”. *Journal of Social Sciences*, 4: 229-236.
11. Kalantari, Kh., H. Shabanali Fami and H. Shoroshmehr. 2010. Investigation of factors facilitating and impeding economic empowerment of rural women. *Journal of Rural Development*, 1: 107-124 (In Persian).
12. Ketabi, M., B. Yazdkhasti and Z. Farokhi Rastabi. 2003. Enabling Women to Cooperate in Development, the Quarterly Periodical of Women Cooperation in Politics and Development (women research). Year, 3: 5-30 (In Persian).
13. Michigan University. 2001. Career and Employability Skills Content Standards Overview. <http://michiganteacher.net/>
14. Mirkamali, M. 1993. Evaluating the Vocational Capabilities of University Graduates, Research Projects, Research Institution, and Planning in Higher Education, Tehran, Iran, 4: 13-38 (In Persian).
15. Moosavi Matloob, S. and A. Alibeigi. 2014. The Importance of Enabling Rural Women in the Stable Livelihood of Rural Households. A Collection of the Articles of National Conference about the Stable Development Perspective in the Sixth Program of Country’s Development, 4february, 644-655 (In Persian).

16. MoosaviMatloob, S. and F. Rostami. 2014. Investigating the Level of Women Cooperation in Economic Decision Making of Rural Households (Case Study: Hamadan County). A Collection of the Articles of National Conference about the Stable Development Perspective in the Sixth Program of Country's Development, 4february:656-691 (In Persian).
17. Olyae, M. and M. DehqanNistanki. 2012. Investigating the Economic Capabilities of Rug Makers of TakabAfshar and their role in Rural Development: a Case Study of the Villages of Takab County (West Azerbaijan Province), The Journal of Social Development Studies of Iran, 5: 67-81 (In Persian).
18. Overtoom, C. 2000. Employablity Skills: An VpDate, Center on Education and Training for Employment. ERIC Digest no. 220 pp.
19. QadiriMaasum, M., J. Einali, F. Sourl and M. Cheraghi. 2014. The Role of Women's Capability in the Economic Development of Rural Areas (Case Study: the Koonanni District of Koohdash County), The Journal of Rural Research and Planning, 3: 17-28 (In Persian).
20. Soroushmehr, H., H. Rafiei, Kh. Kalantari and H. Sha'banali. 2009. Investigating the Social-Economic Station of Rural Women and the Factors Influencing the Improvement of This StatiZon (Case Study of Hamadan Province), Quarterly Periodical of Rural Research, 1: 143-169 (In Persian).
21. Statistical center of Iran. 2011. The results of public census of population and housing of the Country. Tehran: the statistics center of Iran (In Persian).
22. The Presidency Office of Women Affairs and the Infant Fund of United Nations Organization (UNICEF). 1997. The Role of Women in Development. Tehran: Publications of Intellectuals and Women Studies (In Persian).
23. Ugbomeh, G. 2001. Empowering Women in Agricultural Education-for Sustainable Rural. Development, Community Development Journal, 36: 290-300.
24. Valian, S. 2015. Investigating the Influence of Skill Training on the Economic Enabling of Families Supported by Relief Foundation of Ilam County in job Creation. MA Thesis, Islamic Azad University. Ilam. Iran. 285 pp (In Persian).

Factors in Fluencing the Occupational Capability of Rural Women (Case Study: Ilam County)

Tayyebeh Seideh¹, Roya Eshraqi Samani² and Alireza Poursaied³

1 and 3- Graduate Student and Associate Professor, Islamic Azad University of Ilam

2- Assistant Professor, Agricultural Economics, Islamic Azad University of Ilam,

(Corresponding author: r_eshraghi_s@yahoo.com)

Received: January 31, 2016

Accepted: May 16, 2016

Abstract

The present research investigates factors influencing rural women's occupational capability in Ilam County. The statistical population of this study includes employed rural women in Ilam county (N= 1088). Through Cochran formula 323 people were selected as the sample. Sampling was carried out through stratified random sampling. Content and face validity of the questionnaire was determined through experts judgment and its reliability was calculated through Cronbach alpha coefficient ($\alpha = 91.3$). Data analysis was carried out through descriptive and inferential statistics using SPSS. Correlation and regression analysis were run through stepwise method. Results of regression analysis indicated that variables including occupational barriers, psychological characteristics, economic status, educational factors, family support, educational, type economical activities type, and social status influenced occupational capability of rural women in Ilam County and can predict 80.7 percent of changes in the dependent variable. Among the variables of the model, the variable of occupational barriers had the highest share in predicting the occupational capability as the independent variable.

Keywords: Ilam County, Occupational Capability, Occupational Barriers, Rural Development, Rural Women